

Nu de uitvaarten als gevolg van de covid-19 virusuitbraak goeddeels achter ons liggen, is dit voorlopig ons laatste bericht over uitvaartdienstverlening in Corona tijd. Vanaf 1 april tot 15 juni heeft coöperatie DELA u met zeven updates geïnformeerd over de gevolgen van de virusuitbraak.

Wij vonden het belangrijk u te informeren, omdat aan coöperatie DELA, met de meeste uitvaartcentra in Brabant, de verzorging van zeer veel overledenen was toevertrouwd. Meer dan aan elke andere organisatie; wij hebben in [voorgaande edities](#) onze cijfers met u gedeeld.

Wij hebben de afgelopen periode ervaren als een stresstest en zijn daarom extra waakzaam en alert op een mogelijk nieuwe uitbraak. Mocht dat zover komen, dan zal coöperatie DELA wederom met raad en daad helpen om de gevolgen zo goed mogelijk in goede banen te leiden. Onderdeel daarvan is het beschikbaar stellen en delen van informatie. De website pagina's waarop deze verslagen en [overige informatie](#) verzameld zijn, blijven hiervoor beschikbaar.

Op basis van onze ervaringen met de gevolgen van de virusuitbraak, delen wij graag drie cruciale inzichten met u:

1. **Rouwproces is niet geblokkeerd.** Wij hebben een professionele luistercoach gevraagd twee keer te luisteren naar de gedachten en gevoelens van nabestaanden die tijdens de intelligente lockdown een uitvaart hebben meegemaakt. Eén keer kort na de uitvaart en één keer wat langer na de uitvaart. Ze vertelde ons dat nabestaanden begrip hebben voor de gevolgen van de maatregelen, omdat deze vanuit de overheid waren opgelegd. Veel aspecten waren anders, van het regelingsgesprek op afstand tot de kleine bijeenkomsten met beperkt gedeelde ervaring zonder fysieke troost of nazit. De beleving daarvan verschilde sterk, het was niet louter negatief. Naast rouw kwamen er vaker meer gevoelens bij doordat het afscheid anders moest. Bijvoorbeeld twijfel of ongelof. Doordat de gesprekken op twee momenten plaatsvonden kunnen we stellen dat onze indruk is dat het rouwproces niet is geblokkeerd door de gevolgen van de maatregelen.

2. **Onderscheid postmortale zorg en ceremoniële dienstverlening.**

Door onze ervaringen met zowel de beperkende maatregelen voor een samenzijn als de grote toename van het aantal overledenen, pleiten wij nóg sterker voor wettelijke kwaliteitsnormen, een verplicht systeem van kwaliteitsborging, vakbekwaamheidseisen en beroepsregistratie in postmortale zorg. Normen voor handelingen die plaatsvinden in gecontroleerde omgevingen van mortuaria, uitvaartcentra, crematoria en het vervoer. Onder meer voor de verzorging van de overledene, bewaren van het lichaam, invasieve handelingen zoals thanatopraxie, etc.

Zelfregulering kan goed van toepassing zijn op kwaliteitsborging en consumentbescherming ten aanzien van het projectmanagement en de (rituele) invulling van (religieuze) afscheidsdiensten, ceremonies, het vormgeven aan de herinnering en de nazit met horecamogelijkheden conform de wensen van nabestaanden. Ten aanzien van zelfregulering merken wij op dat het merendeel van de ondernemers zich niet aangesloten heeft bij een branchevereniging. Wij zien dat zelfregulering de afgelopen 10 jaar daardoor te weinig heeft gebracht in onze branche.

Wij vinden dit onderscheid tussen wettelijke normen voor postmortale zorg en zelfregulering voor de ceremoniële dienstverlening nadrukkelijk een wezenlijk aandachtspunt bij de komende herziening van de Wet op de Lijkbezorging en vragen ook de brancheverenigingen hierover hun gedachten te vormen.

3. **Schaalgrootte is cruciaal.** Beschikbaarheid van een toegewijd, kundig crisisteam, inzicht en overzicht op bovenlokaal niveau en schaalgrootte bleken belangrijk om de grote toename van het aantal overledenen in Brabant in goede banen te leiden. Toewijding en goede collegiale samenwerking met partners hielpen ons om flexibiliteit in capaciteit te kunnen organiseren.

Snelle en continue uitwisseling van goede informatie is essentieel om op bovenlokaal niveau goed te kunnen handelen. Daarnaast is schaalgrootte op zichzelf cruciaal om te kunnen managen op capaciteit, beschikbaarheid van extra koelinstallaties en van beschermingsmiddelen. Er zijn gebieden in Nederland waar een uitvaartorganisatie op bovenlokaal niveau met voldoende vestigingen in die regio ontbreekt. Informatie en

schaalgrootte op bovenlokaal niveau moet dan apart georganiseerd worden om goed te kunnen handelen. Vertegenwoordigers van de veiligheidsregio's moeten hier bij een mogelijk volgende virusuitbraak extra alert op zijn om continuïteit van uitvaartdienstverlening in die gebieden te blijven garanderen.

Tot slot: dhr Heerts merkte in zijn [rapport over de uitvaartbranche](#) vorig jaar op dat er in de uitvaartbranche veel onderling wantrouwen is. Het is goed om op te merken dat de virusuitbraak ook heeft geleid tot meer samenwerking en onderling begrip. Zoals de hele samenleving zich verenigde en solidariteit toonde toen het moest. Laten we hopen dat dit een blijvend effect in de branche is en dat de brancheverenigingen werk maken van de goede aanbevelingen van dhr Heerts.

Met vriendelijke groet,

Martin Kersbergen MSc CC
Corporate Affairs

Oude Stadsgracht 1 | 5611 DD Eindhoven
0651313325 | MKersbergen@DELA.ORG